

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

590.06

Szerző:

Cím: *A világ állatkertjei*

Hely

Idő

1925

Személy

Helyszám

Szerkesztés:

Magyarország

Bp
(Hely)

1925. 8. 9.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A világ állatkertjei

A kairói állatkert igazgatója a háboru előtti évben egybegyűjtötte az állatkertekre vonatkozó érdekesebb adatokat s ezeket nyomtatásban közzéadta. Szerinte akkor — a vadaskertektől és magántulajdon állatseregletektől eltekintve — 110 nyilvános állatkert volt az egész földkerekségen. Németországra jutott ezekből 41. Északamerikára 17, Angliára, Franciaországra 5—5. Az utolsó állatkert, amely akkor elkészült, a római volt; ezt német vállalkozók kezdeményezték. Egy állatkert tervezés alatt állott, a konstantinápolyi, amelynek építése ezután elmaradt. Tudomásunk szerint *Lendl Adolf dr.* volt ennek tervezésével megbizva.

Három városban tartottak fenn két-két állatkertet: Párisban a *Jardin des Plantes* és a *Jardin d'Acclimatation*, Hamburgban a városi és a stellingeni *Hagenbeck*-féle állatkert vonzotta a közönséget; Buenos-Airesben pedig a nagy városi állatkertnek különálló fióktelepe volt, szintén a városban, amelyben főként délamerikai állatfajokat tenyésztettek más állatkertekkel való csereüzletek lebonyolítására.

Külön működő tenyésztőtelepek sokfelé léteztek a világon. Jáva szigetén két majomnevelő-intézet volt, ahol tudományos megfigyelés alatt tartották a négykezüket; Ceylon szigetén, Colombo közelében *John Hagenbeck*-nek volt több százszámra menő elefantesordája, amelyből némelyik évben 50—60 fiatal betanított elefántot szállított Európába, Amerikába; ellenben a stellingeni *Hagenbeck*-családnak Brioni szigetén (Pola mellett) volt egy állatgyűjtő-telepe, ahol a kényesebb forróvidéki állatokat szétküldés előtt

a mérsékelt égöv hűvösebb klímájához szoktatták. A legnagyobb állattenyésztőnek azonban *Fein-Falz* nevű németet ismerték el, aki Odessa közelében lévő birtokain bölényeket, sokféle antilopokat, zebrákat, tevéket szaporított állatkertek részére. Oroszlánok és más hűsítő ragadozók nevelésével foglalkozott üzletszerűen a lipcsei állatkert és ezenfelül számos menaszéria és artista. A kairói állatkert a nagy struccetenyésztő-farmon gazdagodott és a háboru kitörése előtt Abessziniában nilusi lovaknak való nagy területet akart bekeríteni. Khartumból két svájci embernek zsiráfnevelő-telepe látta el az európai állatkerteket fiatal szudáni állatokkal, nem csak zsiráfokkal. Kisebb állatok szaporításával, befogásával, árusításával sokan foglalkoztak. Hamburgban 30—40 állatkereskedő lakott, akiknek valahol távoleső világrészen állatgyűjtőkkel összeköttetésük volt. Ulmban is létezett egy ilyen kereskedelmi vállalat, amelyik főként magyarországi és balkáni állatokat (szarvasokat, őzeket, medvéket, farkasokat, vidrákat, nyulakat) gyűjtött, hogy az egész világ állatkertjeinek szállítsa. A diszes fácskakat leginkább Angliából hozták mindenfelől. Krokodilusokkal kereskedett több amerikai telep; Floridában neveltek ilyeneket százszámra fogságban.

Olyan állatkert, amelynek egyúttal botanikus kertjellegét is adtak, csak három volt Európában: az egyik párisi, a varsói és a budapesti; pálmaházat azonban másutt is építette vonzó látványosság gyanánt az állatkertekbe. Leggazdagabb volt a londoni állatkert, legterjedelmesebb a newyorki; az európai kontinensen a berlini állat-

osi I

kert vezetett úgy az állatok száma és értéke tekintetében, mint a berendezések tökéletességében. Szépségében legeredetibbnek mondották a budapesti állatkertet, amely terjedelmében a lipcseivel versenyzett. Építői *Neuschlössz Kornél dr.* és *Végh Gyula* műépítészek voltak; generális tervezői pedig *Márkus Jenő dr.* és *Lendl Adolf dr.*

A legtöbb állatkert városi intézmény; némelyik állami, vagy fejedelmi tulajdon, például a szófiai. A németországi állatkertek többnyire szubvencionált részvénytársaságok vállalkozásán keletkeztek; de vannak közöttük olyanok is, amelyek üzleti alapon, segítség nélkül fenntartottak. Ezek közül némelyek elég terjedelmes birtokokon mezőgazdaságot folytatnak, hogy a belépődíjakból eredő jövedelmüket kiegészítsék; ilyen például a hallei állatkert. Mások állatkereskedést üznek; ilyen volt a háboru előtt a kairói, amely egy német részvénytársaságnak jövedelmezett; most alighanem angol kézen van. A legtöbb állatkert azonban ahól gyarapodik anyagiakban, hogy szórakozást és mulató alkalmat nyújt látogatóinak. Sokhelyütt hangversenyeket, kiállításokat rendeznek, néprajzi tarkaságokat mutatnak be, vagy nagy vendéglőket tartanak fenn, amelyek számbamenő bérösszegeket fizetnek. Sportpályákat is találunk egyes állatkertekben, ahol a helyi körülmények ezt megengedik. A téli sportnak azonban csak egyetlen helyen hódoltak eddig: a budapesti állatkertben. Ezt *Márkus Jenő dr.* vezette be tanácsnok korában s ez most is igen kiadó jövedelmi forrása a mi állatkertünknek.

A legrégebb állatkert a schönbrunni császári menázséria volt; körülbelül 250 évvel azelőtt létesítették Bécs mellett, Neugebau császári parkban. Onnét szavojai Jenő herceg költöztette át Schönbrunnba, ahol most ósdi alakjából modern intézménnyé fejlődik. A párisi Jardin des Plantes természetrajzi muzeumokkal áll összeköttetésben; Cuvier világhírű csontvázgyűjteményei itt találtak elhelyezésre. Általában kulturális intézményeknek tekintik az állatkerteket, ezért tudós vezetőket állítanak az élükre, és több helyütt tudományos társulatokkal szövetkeznek; például említjük e helyen az antwerpeni állatkertet, amelynek saját muzeuma van. A közönség használatára boesátott könyvtára csak a budapesti és philadelphiai állatkertnek volt; ellenben ismeretterjesztő szakfolyóiratot sok állatkertben adnak ki.

Mindenütt az idegenforgalom emelésének szolgálatába állítják az állatkerteket; ez okból látványosságokat is létesítenek ezek keretében. Ezek között legérdemesebbek az akváriumok. Németországban husznál több, kisebb-nagyobb látványos akváriumot találunk az állatkertekben. A berlinit, amely azelőtt önálló intézmény és külön vállalként a nagy város belsejében létezett és amelyet a múlt évszázad hatvanas éveiben a nagynevű *Brehm* Alfréd alapított, közvetlenül a háboru előtt szintén az ottani állatkertbe helyezték át. Ez jelenleg a világon a legnagyobb akvárium; részben tengeri, részben édesvízi medencékben mutatja be a halak és alsóbbrendűek ezernyi fajait. Másutt ellenkezőleg különválasztották az akváriumokat az állatkertektől; így történt ez Buenosz-Aireszben, amely város nagy akváriumának terveit ugyancsak *Lendl* Adolf dr. *Fischer* József budapesti műépítésszel együtt készítette el; a háboru miatt azonban félbemaradt ennek az építése. A világhírű nápolyi akvárium szorosan vett tudományos intézmény; ilyen — bár kisebbméretű — van még sok a világon.

Az állatkertek látogatottságára vonatkozó számszerű adatokat nem foglalták össze eddig seholsem, mert a legtöbb állatkert, mint üzleti vállalat titkolja e számokat. Valószínűnek tartjuk, hogy a mi állatkertünk a legsűrűbben látogatottak közé sorolható, hiszen télen nyáron nyitva van és kezdettől fogva a közönség szeretetébe tudott illeszkedni.